

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Diatribai De Primis Veteris Frisiae Apostolis, Sive
Dissertationes, quibus eoru[m] anni, actus, res,
personae, loca, tempora in eorundem actis occurrentia,
discutiuntur, illustrantur, erroresque ab ...**

Bosschaerts, Willibrord

Mechliniae, 1650

Qvaesitvm Secvndvm. An ante tempora S. Willibrordi constituta sit
aliquando sedes Episcopalis Vltraiecti aut in Frisia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10958

Quenam particularia in Frisia egerit, in qua parte, quo anno
prædicarit, non legimus. Illum hoc carmine celebrat Ham-
comius supra :

Fabrili Eligius Præsul celeberrimus arte,
Martini, Bristi, Dionisi Martyris, atque
Plura alia auratis Divorum corpora thecis
Clauit, & ingenti Quintinam luce refodit :
Magna pijs addens passim miracula factis.
Quin Flandros adiens, Andovarposque vetustos,
Ac Frisones; miro docuit conamine Christum.
Vincla reis soluit; soluitque à morte preceptos;
Spes inopum viguit; captiuorumque redemptor:
Læta operans vitus Noviomi, læta sepultus.

QVÆSITVM SECVNDVM.

An ante tempora S. WILLIBORDI constituta sit
aliquando sedes Episcopalis Ultraiecti aut in Frisia.

Affirmant Heda & Hortensius ut proximè audivimus.
Verùm videtur mihi à vero abesse aut saltè incertum
valdè. Primò, quod dum constitueretur à Pipino sedes
Ultraiecti aut in Frisia; numquam in historijs legatur everfio
prioris sedis aut restitutio antiquæ; nusquam in historijs vel
inquiratur vel designetur ubinam illa sedes claruerit, quo anno
destructa fuerit, sed ordinatur illa à Principe tanquam nova &
hactenus inaudita: ad eam à Principe datur Castellum Traie-
ctense ac si nullus alius locus habitationis Episcopalis extitisset.
2. Bonifacius epistolâ consultivâ ad Stephanum Papam con-
tendens cum Coloniensibus pro Ultraiectina, numquam etiam
antiquioris meminit, aut de instauranda antiqua mentionem
ingerit; de Ultraiectina tanquam omnino prima & nova lo-
quens :

quens: nunc autem, inquit, (scilicet postmortem Willibrordi) Coloniensis Episcopus eandem sedem præfati Episcopi Clementis Willibrordi à Sergio Papa ordinati sibi usurpat & ad se pertinere dicit propter fundamentum quoddam destructa à paganis Ecclesiola, quam Willibrordus dirutam usque ad solum in Castello Traiecto reperit, etiam proprio labore à fundamento construxit, & in honore S. Martini consecravit: & refert quod ab antiquo Rege Francorum Dagoberto Castellum Traiectense cum destructa Ecclesia ad Coloniensem Parochiam donatum ea conditione fuisset ut Episcopus Coloniensis gentem Frisonum converteret; quod ipse non fecit, non prædicavit, non convertit. Frisones ad fidem Christi, sed pagana permansit gens Frisonum usque quod Reverendus Pontifex Romanæ sedis Sergius supradictum servum Dei Episcopum Willibrordum ad prædicandum dictæ genti transmisit, qui illam gentem, ut præfatus sum, ad fidem Christi convertit. Hinc inobscure colligitur Dagobertum istam Ecclesiam sive Ecclesiolam Ultraiectensem à se ædificatam donasse & subiecisse Episcopis Coloniensibus, quemadmodum non negat Bonifacius, per consequens nullam Cathedram propriam Ultraiecti aut inter Frisios constituisse. Ulterius, cum affirmet Bonifacius Episcopos Colonienses non convertisse gentem Frisonum iuxta impositam conditionem, sed gentem Frisonum paganam permansisse usque ad tempora S. Willibrordi, sequitur tantam multitudinem Christianorum non fuisse, ut vel necessarium, vel consultum, vel commodum, imo superfluum fuerit, sedem Episcopalem ibi figere. Quod pro suo fundamento adferat Heda secundum Abbatem Urspergensem, (nomen ei fuit Conrardus ex nobili familia à Liechthenau Abbas ix. Cænobij Urspergensis Ord. Præmonstratensis in Augustana diocesi: Vir doctus & illustris Germaniæ Historicus.) Sigebertum Austrasiæ Regem Koniocho donasse Episcopium Traiectense, in meo exemplari impresso Basileæ anno 1569. tale

quid non reperitur. Esto, in alijs reperiat, (audio enim Chronicon Urspergenſe à Lutheranis admodum eſſe mutilatum, variatum & corruptum) non inde conuincitur fuiſſe ſedem Episcopalem Traiecti; poteſt namque impropria locutione hoc dixiſſe Abbas, ſcilicet donariſſe ei terram Traiectenſem regendam quæ erat Episcopium id eſt pars Episcopij Coloniensis: vel per Prolepſim, id eſt Traiectum quod poſtea factum eſt Episcopium, prout erat tempore quo Urspergenſis ſcribebat. Denique potuit Sigibertus Koniocho deſtinariſſe Episcopatum Traiectenſem, ſed ob raritatem Chriſtianorum, & obnitentibus Barbaris, ac non longè poſt omnia evertentibus, negotium ad debitum exitum non perueniſſe.

Quod ſcribantur Clotharius & Theodebertus poſſeſſiones donariſſe Eccleſiæ Ultraiecti, non conuincit fuiſſe ſedem Episcopalem: nam ex donantur etiam Eccleſijs aut congregationibus Clericorum non Episcopalibus, tum ad ritè complenda Eccleſiaſtica officia, tum ad ſuſtentationem miniſtrorum & ædificiorum.

Ego libentius in eam eo ſententiam Koniochum egiſſe Episcopum ſine certo titulo, ſine certo loco & (ita loquar) ambulatorium, quales id temporis frequenter conſecrabantur ad conuerſionem gentium, adeoque in Friſijs Vicarium Episcopij Coloniensis ad regendam Eccleſiam à Dagoberto erectam, ad prædicandum & Episcopalia officia ibidem peragenda. Mihi omnino ſuffragatur Mart. Hamcomius ſupra hiſce verſibus:

A Francis Friſonum Beroaldo Rege necato
Sanctus Agrippinæ Cunibertus Episcopus urbis
Traiectum obtinuit Dagoberti munere Regis.
Cui tum Koniochus cum ſuffraganeus eſſet
Vir pius ac ſapiens ab eo tranſmittitur iſtuc,
Gentilesque docens Friſiæ fit Apoſtolus alter.
Hic primum invertens Traiecti fana Deorum,
Conſtituit Dydimò ſacra Oratoria Thomæ:

Quæ

Quæ tamen instinctu Cacodæmonis impius ille

Rex iterum capta Radbodus diruit urbe.

Non dixit Hamcomius Koniochum ordinatum Episcopum Traiectensem aut tali Episcopio donatum (potius contrarium, quandoquidem dicat Traiectum donatum fuisse Episcopo Coloniensi) solummodo fuisse Suffraganeum Episcopi Coloniensis, quales Episcopi in vasta Diœcesi solent secum habere, ab eoque emissum tamquam Vicarium in terram Traiectensem, ibique auspicijs voluntate & liberalitate Dagoberti Regis Ecclesiam S. Thomæ œdificasse. Reliqua ipsius gesta latent.

Ceterum prædictorum Apostolorum labores & fructus satis tenues & exigui temporis fuerunt ex pervicaciâ & perfidiâ Idololatrarum. Quare nos ab ijs qui fidem & sedem Episcopalem plantarunt ac in seros posteros transmiserunt (quos eatenus primos appellamus) dissertationes nostras inchoare statuimus. Et

Nota, per veterem Frisiam nos intelligere veterem Frisiam Belgicam, nimirum, Frisiam modernam quæ hodie ad distinctionem Emdanæ Occidentalis dicitur, olim Orientalis appellata: Hollandiam cuius magna portio est Nort-hollandia olim West-frisia dicta: ditiones Transsalanam: Ultraiectensem: Groeninganam: Geldriam pro maiori parte: & secundum aliquos Zelandiam. Non enim desunt existimantes eam quondam Flandriâ coniunctam cum ea Franciæ Orientalis nomine censam. Interim subsuit Apostolatui & Episcopatu S. Willibrordi tanquam Frisîæ Apostoli & deinceps iurisdictioni successorum eius usque ad institutas anno 1559. novos in Belgio Episcopatus, quo tempore, ut & aliæ Provinciæ, proprium Episcopium accepit sede Episcopali Middelburgi constitutâ.

Vitas S. Willibrordi & collaborantium scribere non intendimus, solum quædam eorum acta, & maximè controversa, discutere; personas, loca, nomina in eorum Historijs occurrentia explicare, elucidare, fallentia impugnare.

Scripsit verò vitam S. S. Willibrordi & Swiberti I. S. Marcellinus

linus teste Rixfrido apud Surium primâ Martij : sed non est illa
quæ apud Surium ibidem legitur, nec ille S. Marcellinus cuius
titulus ibidem præfigitur : ille enim falsus Marcellinus est, im-
postor est, quem in hoc opere sæpè refutamus, imò huius ope-
ris condundi primam occasionem dedit. Scriptum veri Marcel-
lini à doctis viris diligenter est quæsitum, & non inventum.

2. Eam tradidit prosa & Carmine Alcuinus qui floruit sub
Carolo Magno cuius fertur præceptor, defunctus anno 803.
Abbas S. Martini Turonensis.

3. Prolixo admodum stylo per 36. capita eandem complexus
est Thiofridus Abbas Cænobij Epternacensis : eandem simili-
ter numeris ligatam, quam sic orditur :

Quadrifidi Cosmi Solem peperere
Britanni.

Solem *Wilbrordum* qui comit lumine mundum.

Sic & alibi S. Willibrordum mundi Solem vocat. obiit verò
Thiofridus anno 1106. aut secundum Miræum. 1110.

4. Wilhelmus Heda Canonicus Ultraiectinus qui enumeratis
Apostolicis Will. Swiberto, Bonifacio, Werenfrido, alijsque
subiungit : *Hi omnes ex meritis antea vite sancti & do-
mestici Dei habiti adhuc nostra tempestate singulis in locis ve-
nerantur, quorum gestis hæc parum immorandum duxi, cum ea
prout à claris autoribus in scriptis redacta sunt, formis excusa
tradidimus & in lucem emisimus.*

An de facto lucem viderint, valde dubito, quandoquidem ne
quidem apud aliquem unquam legerim citari. Forfan alibi
M. S. cum blattis & tineis luctatur. Floruit Heda ante annum
1500. vixitque in annum 1525. quo mortuus est.

Acta S. Bonifacij duobus libris ante Annos 500. compre-
hendit Othlonus presbyter quos suæ Moguntinæ Historiæ in-
feruit cum luculentis annotationibus Nicolaus Serarius Socie-
tatis JESV.

Werenfridi ex vetusto Codice Ecclesiæ Ultraiectensis de-
scripsit

scripsit apud Surium 14. Augusti qui Surium augmentavit. An
vetustus ille Codex non sit opus vel pars operis Hedani de S.S.
cuius mox est facta mentio?

S. Adelberti Egbertus Præful Trevirensis Theoderici 2. Hol-
landiæ Comitis filius per merita S. Adelberti à valida febris ab-
solutus iussit componi per Cænobitas Medelocenses.

De S. Wilfrido multa legere est apud V. Bedam in historiâ
Anglicanâ: plura & magis particularia apud Malmesburien-
sem lib. 3. de gestis Pontificum Anglorum cap. 1.

S. Wulfranni acta conscripsit Ionas contemporaneus apud
Surium 20. Martij.

Sic & alij nacti sunt suos descriptores, ex quibus ut Molanus,
Miraus, Rosweyde cæterique recentiores sua de S. S. contex-
verunt. hos adire licet qui eorum vitam peractam specialius
nosse desiderat.

Quantum decoris & emolumentorum ex sanctis sudo-
ribus & laboribus fidei nostræ Plantatorum effluxerit
non solum in Ecclesias, sed etiam in Rempubli-
cam Frisicas, disertè profitetur Guil. Heda Præpositus
Arnhemienfis & Canonicus Ultraiectinus.

Quis celabit eorum Athletarum præconia, aut in obscu-
ro sinet diutiùs delitere, qui Germanias & Gallias
(quas gentilis error & Plutonica superstitione in summa
feritate, indomitâque barbarie sedaverat,) ad veri Dei cultum
notitiamque convertentes, tanquam fortes pugiles & invicti
Duces nedum doctrina & vitæ exemplo, sed & sanguine brevi
temporum intervallo subdidere Christo captivas, effecere man-
suetas? Vnde certè impij (ne dicam) crudeles censendi &
magna ingratitude notâ digni essemus, si eorum trophæa per
quos salvati sumus cum cæterorum dispendio permetteremus
inte-

interire. His namque auctoribus usque adeo apud istas provin-
cias Christiana coaluit, & adhuc floret respublica, ut religio-
ne, morum integritate, humanitateque ac ingenio, sive in pa-
ce, sive bello, sive alijs rebus gerendis, ad quasvis etiam novas
sive inventas artes nulli nationi cedant; claris urbibus, popu-
lorumque frequentiam insignes, pax & dum postulat occasio, per-
inde feroces, ut quicquid alijs deest, istis accessisse videatur.
Crederes vel revolutum, vel immutatum orbem provinciasque
istas sub alio caelo collocatas. Quis enim assentietur Ethico
Philosopho scribenti: Nos solis volucrum ovis lacte & caseo
siccatisque piscibus enutrir? Quamvis adhuc creber sit usus
fumatae carnis ac piscis crudi. Quis Tacito asserenti Germanias
tristi sub caelo constitutas? Quis assentietur iam Plinio adno-
tanti, ne argentum quidem apud plerosque fuisse in precio?
Aut ipsi Caesari recitanti alios nulla admittere commercia, imo
nec vinum quidem, cum iam terra ac mari tanta rerum adve-
hatur affluentia, tanta regionum sit ubertas omnifaria, tot di-
vitiarum, tot cibi, tot potus, vestiumque apparatus atque aedificia,
(ut caetera missa faciam) quo Romanas superemus delicias;
quicquid India, quicquid Aegyptus, quicquid insulae & Regio-
nes antea ignotae fragrantiae aut aromatum emittunt, iam redo-
leamus? Nihilque sit magis formidandum, quam ne in lasciviam,
desidiamque allekti, solitum amittamus animorum vi-
gorem. Verum qualiacunque ea sint, voto ac sudore pro-
cessere sanctorum &c. Haec verbotenus Heda epistolae operi
praefixa Sanctae ac Venerabili Ecclesiae Ultraiectionensi scripta.

DE PRI.